

V Bruselu dne 26.10.2018
COM(2018) 706 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Uplatňování pravidel hospodářské soutěže v odvětví zemědělství

{SWD(2018) 450 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Uplatňování pravidel hospodářské soutěže v odvětví zemědělství

1. ÚVOD

1. Podle čl. 225 písm. d) nařízení (EU) č. 1308/2013 („nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty“)¹ Komise předloží Evropskému parlamentu a Radě do 31. prosince 2017 zprávu o uplatňování pravidel hospodářské soutěže v odvětví zemědělství, zejména o provádění článků 209 a 210 a článků 169, 170 a 171 nařízení.
2. Tato zpráva vychází z informací od vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, členských států a soukromých organizací poskytnutých Evropské komisi a ze studií Evropské komise o organizacích producentů v odvětví olivového oleje, plodin na orné půdě a hovězího a telecího (2017) a o mezioborových organizacích (2016).
3. „Odvětví zemědělství“ zahrnuje výrobky uvedené v čl. 1 odst. 2 a v příloze I nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty.
4. Zpráva zahrnuje období od 1. ledna 2014 do poloviny roku 2017, pokud jde o odchylky od pravidel hospodářské soutěže v nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty, a období od 1. ledna 2012 do poloviny roku 2017 u popisu antimonopolních šetření („období“)². V pracovním dokumentu útvarů Komise jsou uvedeny další informace o odchylkách a antimonopolních šetřeních.

1.1. Unijní pravidla hospodářské soutěže

5. **Článek 101 smlouvy o fungování EU (SFEU)** zakazuje dohody mezi dvěma nebo více nezávislými účastníky trhu, které omezují hospodářskou soutěž. Týká se to zejména dohod o cenách, které vedou ke ztrátě motivace ke zlepšování produkce a představují závažné porušení předpisů. Podle čl. 101 odst. 3 SFEU jsou ze zákazu v čl. 101 odst. 1 vyloučeny dohody, které přinášejí objektivní hospodářské přínosy, jež převažují nad negativními účinky omezení hospodářské soutěže, např. přispívají ke zlepšení produkce nebo distribuce výrobků, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících. Dané omezení také musí být nezbytné a nesmí vylučovat hospodářskou soutěž. Účastníci sami posuzují, zda jsou podmínky článku 101 SFEU³ splněny.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 671.

² Období 2004–2011 viz [Zpráva o prosazování předpisů na ochranu hospodářské soutěže v potravinářství a sledování trhů ze strany evropských orgánů pro ochranu hospodářské soutěže](#).

³ Blíže viz pokyny Evropské komise k uplatňování čl. 81 odst. 3 ES (nyní čl. 101 odst. 3 SFEU) z roku 2004.

6. Odvětví zemědělství může využívat také výjimky z obecných pravidel hospodářské soutěže, např. tzv. nařízení o blokové výjimce pro specializační dohody (SBER)⁴. Jestliže účastníci vyrábějí nebo zpracovávají produkty společně a jejich sloučené tržní podíly nepřesahují 20 % příslušného trhu pro zpracované produkty, umožňuje nařízení o blokové výjimce pro specializační dohody společný prodej těchto produktů. To se týká např. družstev, která se často zabývají zpracovatelskými činnostmi.
7. **Článek 102 SFEU** zakazuje firmám, které mají dominantní postavení na daném trhu, zneužívat toto postavení, např. stanovováním nepřiměřených cen nebo omezováním výroby.

1.2. Uplatňování pravidel hospodářské soutěže v odvětví zemědělství

8. SFEU přiznává odvětví zemědělství zvláštní postavení. Podle článku 42 SFEU se pravidla hospodářské soutěže vztahují na zemědělskou produkci a obchod se zemědělskými produkty pouze v rozsahu, který podle čl. 43 odst. 2 a způsobem v něm stanoveným vymezí Evropský parlament a Rada se zřetelem k pěti cílům uvedeným v článku 39. Těmito cíli jsou zvyšování produktivity, dosažení přiměřené životní úrovně zemědělců, stabilizace trhu, zajištění plynulého zásobování a zajištění přiměřených spotřebitelských cen. Evropský soudní dvůr uznává nadřazenost společné zemědělské politiky nad cíli SFEU v oblasti hospodářské soutěže⁵. Potvrzuje, že zachování účinné hospodářské soutěže je jedním z cílů společné zemědělské politiky a společné organizace trhů⁶.

2. ODCHYLKY OD ČL. 101 ODS. 1 SMLOUVY O FUNKOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

9. Unijní pravidla hospodářské soutěže se vztahují na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi, pokud nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty nestanoví jinak (článek 206 nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty). Nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty obsahuje odchylky od použití článku 101 SFEU, které platí buď pro všechna, nebo pro některá zemědělská odvětví nebo řeší zvláštní situace.

⁴ Nařízení Komise (EU) č. 1218/2010 ze dne 14. prosince 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na některé kategorie specializačních dohod, Úř. věst. L 335/43 ze dne 18.12.2010.

⁵ Rozsudek ze dne 29. října 1980, *Maizena*, 139/79, EU:C:1980:250, bod 23, rozsudek ze dne 5. října 1994, *Německo v. Rada*, C-280/93, EU:C:1994: 367, bod 61, rozsudek ze dne 19. září 2013, *Panellionios Szdesmos Viomichanion Metapoisis Paknou*, C-373/11, EU: C: 201: 567, bod 39 a nedávno zopakováno v rozsudku ze dne 14. listopadu 2017, *APVE a další*, C-671/15, EU:C:2017:860, bod 37.

⁶ Rozsudek ze dne 9. září 2003, *Milk Marque a National Farmers' Union*, C-137/00, ECLI:EU:C:2003:429, bod 57, rozsudek ze dne 14. listopadu 2017, *APVE a další*, C-671/15, EU:C:2017:860, bod 37 a 48.

10. Na následujícím grafu je popsán rámec pravidel hospodářské soutěže a odchylek před 1. lednem 2018⁷.

Graf 1
Pravidla hospodářské soutěže před 1. 1. 2018

11. Mnohé z těchto odchylek se vztahují na práci uznávaných organizací producentů, jejichž činnosti jsou popsány v článku 152 nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty; jiné se vztahují na zemědělce a sdružení zemědělců (článek 209) a článek 210 nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty platí pro vertikální spolupráci mezioborových organizací v dodavatelském řetězci.

12. Pokud jde konkrétně o odvětví ovoce a zeleniny, pak u činností organizace producentů vyžaduje článek 160 nařízení o společné organizaci trhů, aby členové organizace prodávali celou svou dotčenou produkci prostřednictvím této organizace producentů. Podle článku 11 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891⁸ se hlavní činnost organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny týká koncentrace

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2393 ze dne 13. prosince 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, a (EU) č. 652/2014, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, (Úř. věst. 2017 L 350, s. 15) („souhrnné nařízení“) novelizovalo článek 152 jednotného nařízení o společné organizaci trhů tak, aby obsahoval výslovnou odchylku od pravidel hospodářské soutěže pro organizace producentů / sdružení organizací producentů ve všech odvětvích.

⁸ Úř. věst. L 138 ze dne 25.5.2017, s. 4.

dodávek a umístování produktů jejich členů na trh. V nedávné věci týkající se organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny konstatoval Evropský soudní dvůr, že v závislosti na podmínkách se článek 101 SFEU nemusí vztahovat na některé činnosti (např. plánování objemů, přijímání cenové politiky) těchto organizací producentů⁹. Výroční zprávy členských států ukazují, že organizace producentů / sdružení organizací producentů prodaly v roce 2015 zhruba 50 % celkové produkce ovoce a zeleniny v EU.

13. Uznávání organizací producentů a sdružení organizací producentů provádějí členské státy. V současné době je v EU v odvětví ovoce a zeleniny uznáno více než 1700 organizací producentů a 60 sdružení organizací producentů. Je tomu tak proto, že EU spolufinancuje operační programy přidělené uznaným organizacím producentů. V odvětví mléka je přibližně 300 uznaných organizací producentů a 7 sdružení organizací producentů. V ostatních odvětvích, zejména u masa, olivového oleje a obilovin, je zhruba 1200 uznaných organizací producentů a devět sdružení organizací producentů¹⁰.
14. I když je tato zpráva omezena na období uvedené v bodě 4, je třeba uvést **dvě nedávné** události.
15. Za prvé, Evropský soudní dvůr rozhodl v rozsudku *Endives*¹¹, že praktiky, jako je koordinace objemu a cenových politik, jakož i výměna citlivých obchodních informací mezi organizacemi producentů a jejich sdruženími, jsou podle článku 101 SFEU zakázány. Soudní dvůr rovněž konstatoval, že za určitých podmínek se článek 101 SFEU nemusí na tyto činnosti vztahovat, pokud jsou vykonávány danou organizací producentů / sdružením organizací producentů uvnitř těchto uznaných organizací a sdružení. Tyto praktiky musí být zejména **zcela nezbytné a přiměřené** k dosažení cílů, které organizacím producentů / sdružením organizací producentů stanoví právní předpisy EU.
16. Za druhé, od 1. ledna 2018 stanoví článek 152 nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty ve znění souhrnného nařízení pro **uznané organizace producentů / sdružení organizací producentů** odchylku od článku 101 SFEU. Aby mohla organizace producentů / sdružení organizací producentů odchylku uplatnit, musí začlenit alespoň jednu činnost svých členů (např. dopravu, skladování), skutečně tuto činnost vykonávat, koncentrovat dodávky a umístovat produkty svých členů na trh.

⁹ Viz bod 15 níže.

¹⁰ Údaje za rok 2016. Údaje vycházejí ze zpráv členských států za odvětví ovoce a zeleniny a za odvětví mléka. Za ostatní odvětví jsou uvedeny předběžné údaje podle odpovědí členských států na žádost Komise z dubna 2017.

¹¹ Rozsudek ze dne 14. listopadu 2017, *APVE a další*, C-671/15, EU:C:2017:860, bod 43 a násl. Věc se týkala ustanovení nařízení (EU) č. 1234/2007.

2.1. Obecné odchylky od pravidel hospodářské soutěže v nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty

2.1.1. Článek 209 nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty

17. V čl. 209 odst. 1 druhém pododstavci nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty, který platí v podobném znění od roku 1962, stanovuje obecnou výjimku z čl. 101 odst. 1 SFEU pro zemědělce, kteří pracují společně. Dohody **nesmí** (i) ohrožovat cíle článku 39 SFEU, (ii) zahrnovat povinnost účtovat stejné ceny a (iii) vylučovat hospodářskou soutěž. Protože zemědělci posuzují použitelnost odchylky na dohody sami, aniž by informovali členské státy nebo Komisi, nemá Komise žádné údaje, jak často zemědělci tuto odchylku využili. V šetřeních týkajících se hospodářské soutěže se účastníci odvolávali na článek 209 nařízení o společné organizaci trhů jen zřídka.

18. Orgán pro ochranu hospodářské soutěže v **Nizozemsku** se zabýval původním zněním článku 209 nařízení o společné organizaci trhů, jímž byl článek 176 nařízení č. 1234/2007, ve dvou šetřeních. V jednom z nich uložil vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž v roce 2012 pokutu skupině zemědělských producentů, velkoobchodníků a zpracovatelů za dohodu, která omezovala produkci bílých cibulek. Účastníci dohody si také vyměňovali informace za účelem sladění cen a dosažení nejvyšší možné cenové úrovně. Na podporu dohody odkoupili několik konkurenčních producentů cibule, kteří po akvizici již bílé cibulky neprodukovali. Účastníci tvrdili, že na dohodu by se mohla vztahovat výjimka, protože dohoda byla nutná ke zvýšení produktivity a výnosu produkce, jakož i k dosažení přiměřených cen. Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž konstatoval, že se výjimka neuplatní, protože 1) účastníci nebyli součástí vnitrostátního systému organizace trhu, 2) účelem ročních produkčních kvót bylo zvýšit ceny nad konkurenční úroveň a dohoda nepřispěla k zajištění přiměřených cen dodávek pro spotřebitele a 3) dohody zahrnovaly stanovování stejných cen.

2.1.2. Článek 210 nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty – Dohody mezi mezioborovými organizacemi

19. Podle článku 210 nařízení o společné organizaci trhů mohou uznané mezioborové organizace využívat výjimku z čl. 101 odst. 1 SFEU. Musí své dohody oznámit Komisi, a pokud Komise do 2 měsíců od obdržení úplného oznámení nezjistí, že jsou neslučitelné s pravidly Unie, čl. 101 odst. 1 SFEU se neuplatní. Dohoda nesmí zahrnovat stanovení cen nebo kvót ani vést k rozdělení trhu nebo vzniku jiných forem narušení hospodářské soutěže. Komise obdržela podle tohoto článku **dvě oznámení** od mezioborových organizací.

20. V lednu 2015 Komise nevznesla námitku proti dohodě *Centre National Interprofessionnel de l'Economie Laitière (CNIEL)*, která stanovovala cenové tabulky pro některé znaky mléka. Protože cena mléka závisí na jeho složení a kvalitě, zveřejňují regionální organizace CNIEL hodnoty různých technických specifikací

mléka podle různých parametrů (např. obsah tuku, původ mléka podle typu dobytka, kritéria zdravotního stavu a hygienických podmínek), z nichž vyplývají bonusy nebo penalizace ve vztahu k základní ceně. Zemědělci produkující mléko a subjekty, které je vykupují, mohou ve svých smlouvách dobrovolně vycházet ze zveřejněných tabulek a podle nich si sjednat prémii nebo penalizaci ve vztahu k základní ceně mléka.

21. V červnu 2017 Komise nevznesla námitku proti dohodě francouzské mezioborové organizace *Comité national interprofessionnel de la pomme de terre (CNIPT)*, která stanovovala cenový ukazatel pro brambory. Cenový ukazatel vychází z agregovaných dat, jak byli zemědělci v minulosti odměňováni za některé odrůdy brambor. Cílem zveřejnění těchto informací je zvýšit informovanost dodavatelského řetězce. Producenti brambor a subjekty, které je vykupují, mohou ve svých individuálních smlouvách dobrovolně vycházet ze zveřejněného cenového ukazatele.
22. V současné době působí v devíti členských státech EU **128 uznaných mezioborových organizací**, přičemž velká většina z nich je ve Francii a ve Španělsku (65 ve Francii a 27 ve Španělsku). Většina mezioborových organizací působí v odvětví vína a v odvětví ovoce a zeleniny¹².

2.2. Zvláštní odvětvové odchylky v nařízení o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty

2.2.1. Smluvní jednání

23. V období sledovaném v této zprávě umožnilo nařízení o společné organizaci trhů organizacím producentů ve čtyřech odvětvích – *olivový olej, hovězí/telecí a některé plodiny na orné půdě a mléko a mléčné výrobky* – sjednávat smlouvy o dodávkách příslušných produktů svých členů. Společným prvkem těchto opatření bylo posílení vyjednávacího postavení zemědělců vůči jejich partnerům v navazujících částech dodavatelského řetězce, ale podmínky a činnosti povolené podle těchto ustanovení se liší.
24. Od roku 2012 mohou podle článku 149 nařízení o společné organizaci trhů v **odvětví mléka** uznané organizace producentů podle kvantitativních omezení vést smluvní jednání, aniž by musely koncentrovat dodávku a umísťovat produkty svých členů na trh nebo integrovat činnost zvyšující efektivitu svých producentů. Organizace producentů může sjednat cenu za dodávku syrového mléka zpracovatelům. Provádění tohoto ustanovení bylo popsáno ve zprávách Komise za rok 2014 a 2016¹³. Devět členských států ohlásilo v roce 2016 dodávky syrového mléka podle kolektivně sjednaných smluv. Kolektivně sjednaný objem činil 22,8 milionu tun, což odpovídá 15 % celkových dodávek mléka v EU v roce 2016. Zvláštní odvětvová odchylka pro mléko v článku 149 nařízení o společné organizaci trhů stále platí.

¹² Výroční zprávy členských států a studie Arcadia/LEI Wageningen.

¹³ https://ec.europa.eu/agriculture/milk/milk-package_en.

25. Od roku 2014 umožnily články 169, 170 a 171 nařízení o společné organizaci trhů, aby producenti společně prodávali prostřednictvím uznaných organizací producentů zemědělské produkty a vykonávali s prodejem související činnosti v odvětvích **olivového oleje, hovězího a telecího a plodin na orné půdě**. Podle kvantitativních omezení může organizace producentů sjednávat smlouvy o dodávkách, pokud koncentruje dodávku a umísťuje na trh produkty svých členů. Dále musí začlenit alespoň jednu činnost svých členů, která by měla významně přispívat k efektivitě. V roce 2015 přijala Komise pokyny k uplatňování těchto ustanovení¹⁴. Tato ustanovení byla od 1. ledna 2018 zrušena nařízením (EU) 2017/2393. I když byly odchylky týkající se olivového oleje, hovězího/telecího a některých plodin na orné půdě zrušeny, mají i nadále právní platnost pro ty činnosti, které probíhaly před změnami souhrnného nařízení, jež vstoupily v platnost k 1. lednu 2018.
26. Aby mohla organizace producentů využívat odchylku pro tato tři odvětví, musí oznámit příslušnému orgánu ve svém členském státě objem produkce, jehož se jednání týkají. Členský stát musí informovat Komisi. Od doby, kdy nařízení o společné organizaci trhů vstoupilo v platnost, neobdržela Komise žádné takové oznámení.
27. V roce 2017 zahájila Komise studii o organizacích producentů a jejich činnostech ve třech odvětvích. **Výsledky** ukazují, že existuje mnohem více neuznaných organizací producentů / sdružení organizací producentů než uznaných organizací producentů / sdružení organizací producentů. Celkový počet uznaných a neuznaných organizací producentů a sdružení organizací producentů je přibližně 1400 subjektů v odvětví olivového oleje; a přibližně 800 v odvětví hovězího a telecího a zhruba 1600 v odvětví plodin na orné půdě.
28. **Výsledky** také ukazují, že zhruba dvě třetiny organizací producentů a sdružení organizací producentů provádějí smluvní jednání a že v podstatě všechny tyto organizace producentů a sdružení organizací producentů, které tak činí, vykonávají rovněž alespoň jednu z činností zvyšujících efektivitu, jak to vyžadují články 169–171 nařízení o společné organizaci trhů, přičemž mezi nejčastější činnosti zvyšující efektivitu patří řízení kvality, distribuce/přeprava a nakupování vstupů. Organizace producentů vykonávají tyto činnosti zvyšující efektivitu především proto, že se domnívají, že tyto činnosti zlepšují jejich postavení při vyjednávání s kupujícími. Žádná organizace producentů nesplnila všechny administrativní požadavky (uznání a oznámení sjednaných objemů), aby mohla uplatnit odchylku.

2.2.2. Jiné odvětvové odchylky včetně krizových opatření

29. Články 150 a 172 nařízení o společné organizaci trhů umožňují, aby se organizace producentů dohodly, že **přízpůsobí nabídku poptávce** a zajistí přidanou hodnotu a kvalitu určitých produktů. Podle článku 150 nařízení o společné organizaci trhů

¹⁴ Sdělení Komise, Úř. věst. C 431, ze dne 22.12.2015, s. 1.

uplatnila **Francie** řízení nabídky u **osmi** sýrů a **Itálie** u **čtyř sýrů s CHOP/CHZO**¹⁵. Podobnou možnost u nabídky šunky s CHOP/CHZO využila zatím pouze **Itálie** podle článku 172 nařízení o společné organizaci trhů. U **vína** oznámily **Francie (17 případů)** a **Španělsko (1 případ)** Komisi, že stanovily prodejní pravidla pro regulaci nabídky v souladu s článkem 167 nařízení o společné organizaci trhů.

30. V **odvětví cukru** umožňuje nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1166¹⁶, aby se zpracovatelé cukru a pěstitelé cukrové řepy dohodli, že budou za určitých podmínek spolu sdílet výnos i ztráty. Ustanovení o rozdělení výnosu je volitelné a mělo by být sjednáno pouze mezi jedním zpracovatelem cukru (tj. nesmí docházet ke spolupráci několika zpracovatelů) a pěstiteli cukrové řepy současně. Účastníci si nemohou stanovit ceny cukrové řepy. Sdílení výnosů je široce využíváno, tj. v 35 ze 42 mezioborových dohod¹⁷, o kterých získala Komise informace.
31. Článek 33 nařízení o společné organizaci trhů umožňuje, aby **organizace producentů v odvětví ovoce a zeleniny zavedly různá opatření v rámci operačních programů, mimo jiné plánování produkce a krizová opatření**. Tato opatření jsou spolufinancována EU. V roce 2015 činila finanční pomoc EU na krizová opatření 50 milionů EUR.
32. V případě velké nerovnováhy na trhu povoluje článek 222 nařízení o společné organizaci trhů **dohody uznaných organizací producentů / sdružení organizací producentů a mezioborových organizací** ve všech zemědělských odvětvích na omezenou dobu šesti měsíců, která může být jednou prodloužena. Tato krizová opatření zahrnující například stažení produktů z trhu byla povolena Komisí v průběhu mléčné krize od dubna 2016 do dubna 2017. Komise neobdržela žádné informace, že toto povolení bylo využito.

2.3. Čl. 101 odst. 3 SFEU

33. Dohody dosažené mezi nezávislými producenty, např. o množství a prodeji, mohou mít výjimku z čl. 101 odst. 3 SFEU, pokud jsou splněny podmínky uvedené výše v bodě 5.
34. V roce 2013 posuzoval **vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž v Lotyšsku** v šetření z moci úřední dohodu o společném zpracování uzavřenou mezi dvěma mlékárenskými družstvy, která zahrnovala stanovení cen syrového mléka podle vnitrostátního zákona o hospodářské soutěži (odpovídajícího čl. 101 odst. 3 SFEU).

¹⁵ CHOP je „chráněné označení původu“ a CHZO je „chráněné zeměpisné označení“.

¹⁶ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1166 ze dne 17. května 2016, pokud jde o podmínky nákupu cukrové řepy v odvětví cukru od 1. října 2017.

¹⁷ Jsou to dohody mezi pěstiteli cukrové řepy nebo jejich organizací a zpracovateli cukru nebo jejich organizacemi, jež mají být uzavřeny před individuální smlouvou o dodání, článek 125 nařízení o společné organizaci trhů.

Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž rozhodl, že se na tuto dohodu výjimka vztahuje, protože všechny podmínky byly splněny.

35. V roce 2013 zahájil **vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž ve Francii** šetření na základě stížnosti a uložil pokutu pěti jatkám za dohodu o množství vepřového masa, které vykoupí od zemědělců chovajících prasata. Cílem bylo snížit ceny placené zemědělcům. Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž rovněž uložil pokutu sdružení jatek za zasilání cenových pokynů svým členům. Dále bylo sedm jatek, jedno sdružení jatek a federace nakupujících na aukčním trhu pokutováno za společnou dohodu o základní ceně, která má být placena zemědělcům. Pokud jde o poslední porušení předpisů, účastníci argumentovali tím, že jejich dohoda může mít výjimku podle čl. 101 odst. 3 SFEU. Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž dospěl k závěru, že i kdyby mohli účastníci prokázat, že stanovení základní ceny přispělo ke zlepšení produkce masa, nebyly splněny ostatní podmínky, protože pevná základní cena nepodporovala ekonomický pokrok a daná praxe neumožňovala spotřebitelům spravedlivým způsobem těžit z ní vyplývajících výhod.

3. ŠETŘENÍ PROVÁDĚNÉ ORGÁNY PRO HOSPODÁŘSKOU SOUTĚŽ V ODVĚTVĚ ZEMĚDĚLSTVÍ

36. V období od 1. ledna 2012 do poloviny roku 2017 („sledované období“) dokončily evropské orgány pro hospodářskou soutěž¹⁸ přibližně **126 šetření**, přičemž zhruba **41 šetření** stále probíhá, takže celkem jde o **167 šetření**. Největší počet šetření provedly vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž v **Rakousku** (24), **Dánsku** (22) a **Řecku** (21) a dále **Evropská komise** (22).

3.1. Hlavní šetřené kategorie produktů

37. Šetření orgánů pro hospodářskou soutěž zahrnuje široký rozsah zemědělských produktů, ale nejčastěji byly šetřeny tyto kategorie produktů: **mléko a mléčné výrobky** (34 %), **maso** (19 %), **ovoce a zelenina** (12 %) a **obiloviny** (10 %). Řada šetření proběhla také v kategoriích **olejnatých semen, olejů a tuků** (5 %), **cukru** (5 %) a **rýže** (2 %).
38. Porušení předpisů zjištěná orgány pro hospodářskou soutěž, která měla za následek finanční pokutu, se týkají nejrůznějších zemědělských produktů včetně: **mléka a mléčných výrobků** (26 %), **ovoce a zeleniny** (22 %), **masa obecně** (16 %), **olejnatých semen, olejů a tuků** (10 %), **ostatních produktů např. přírodního octa, vína, obilovin, bavlny a cukru** (26 %).

¹⁸ „Orgány pro hospodářskou soutěž“ zahrnují jak Evropskou komisi, tak i orgány pro hospodářskou soutěž jednotlivých zemí EU.

3.2. Subjekty podrobené šetření

39. Subjekty, které byly podrobeny šetřením prováděným orgány pro hospodářskou soutěž, jsou: **zpracovatelé (36 %), maloobchodníci (15 %), ostatní druhy sdružení (11 %), zemědělstí producenti (9 %), velkoobchodníci (9 %), organizace zemědělských producentů (9 %), všeobecná sdružení zemědělců (9 %), ostatní (7 %), sdružení organizací producentů (4 %).**
40. Subjekty, o nichž bylo rozhodováno a kde orgány pro hospodářskou soutěž zjistily porušení pravidel hospodářské soutěže, jsou: **zpracovatelé (39%), maloobchodníci (26%), velkoobchodníci (12 %), jiné druhy sdružení (7%), zemědělstí producenti (5 %), organizace zemědělských producentů (4 %), ostatní (4%), sdružení organizací producentů (3%).**
41. Nejčastěji zastoupenými subjekty v šetřeních jsou zpracovatelé. Například v roce 2014 uložil vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž v **Německu** pokutu třem velkým německým zpracovatelům cukru za vytvoření „územního kartelu“, který znamenal, že tito zpracovatelé omezili své prodeje cukru v Německu na své příslušné domácí prodejní oblasti. Dohodli se také na cenách a na množstvích, jež měla být prodávána. Cílem bylo dosáhnout nejvyšších možných cen. Ve dvou dalších případech z moci úřední v roce 2012 a 2013 uložily vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž ve **Francii** a **Německu** pokutu 17, respektive 22 velkým mlýnům za společnou dohodu o prodejních cenách, množství, jež budou prodávat, a zákaznicích, na něž budou jednotlivé mlýny své prodeje omezovat. V jiném případě, v šetření z moci úřední z roku 2012, uložil vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž v **Řecku** pokutu zpracovatelům (soukromým společnostem, družstvům a sdružení zpracovatelů) drůbežího masa mimo jiné za společné stanovování prodejních cen svých výrobků a bránění dovozu kuřat.

3.3. Hlavní zdroje šetření

42. Pokud jde o **zahájení šetření**, orgány pro hospodářskou soutěž zahajují většinu šetření na základě **stížností** (od dodavatelů, konkurentů nebo zákazníků). Jiná řízení zahájily orgány z vlastní iniciativy poté, co se dozvěděly o potenciálních praktikách narušujících hospodářskou soutěž z informací z trhu.

3.4. Druhy stížností

43. Stížnosti jsou různé a v zásadě zahrnují: **zemědělské producenty (23 %), zpracovatele (19 %), ostatní (15 %), zemědělské organizace producentů (13 %), jednotlivce (7 %), velkoobchodníky (5 %), maloobchodníky (5 %), jiné druhy sdružení (5 %), zemědělská sdružení organizací producentů (3 %), místní orgány (3 %), všeobecná sdružení zemědělců (2 %).**
44. Ukazuje to, že nejdůležitějším zdrojem stížností jsou zemědělstí producenti sami nebo jejich partnerská sdružení. Šetření vedla ke zjištění porušení předpisů pouze zhruba ve čtvrtině případů, jimiž se tato zpráva zabývá. Tento podíl je nižší u šetření na základě stížností zemědělských producentů: z **25 šetření** zahájených ve

sledovaném období na základě stížností vznesených zemědělskými producenty vedla pouze **4 šetření** k závěru, že došlo k porušení předpisů. Zemědělství producenti často své stížnosti v době, kdy je podávají orgánům pro hospodářskou soutěž, zveřejňují, a snižují tak šance, že orgány budou moci o možném porušení shromáždit důkazy.

45. Orgány pro hospodářskou soutěž nicméně odhalily několik praktik, které byly pro zemědělce bezprostředně škodlivé. Například **vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž ve Španělsku** na základě stížnosti uložil pokutu odběratelům, kteří se dohodli, že budou zemědělcům platit nižší ceny za syrové mléko a zemědělce si mezi sebe rozdělili. V jiném případě uložil na základě stížnosti **vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž ve Francii** pokutu odběratelům živých prasat, protože se dohodli na množstvích, která plánovali vykoupit od zemědělců s cílem snížit cenu zvířat. Vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž například intervenovaly také ve prospěch uvolnění podmínek exkluzivity stanovených zemědělcům dominantními družstvy. V těchto případech umožnily orgány pro hospodářskou soutěž, aby zemědělci dodávali několika zpracovatelským družstvům syrové mléko (ve Švédsku) a cukrovou řepu (ve Francii), čímž rozšířily možnosti producentů získat vyšší ceny a umožnily jim zvýšit výrobu (například u cukrové řepy v době zrušení kvót).

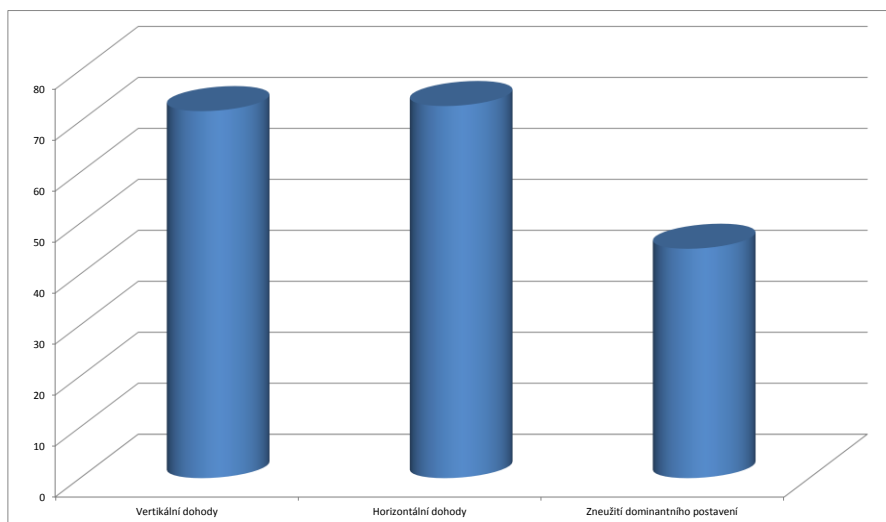
3.5. Výsledky šetření

46. Antimonopolní šetření v odvětví zemědělství, která byla v průběhu sledovaného období uzavřena, vedla ke čtyřem různým druhům výsledků:
- a. **rozhodnutí o protiprávním jednání s uložením pokuty**, tj. orgány pro hospodářskou soutěž uložily subjektu přestat porušovat pravidla a zaplatit peněžní pokutu (zhruba v polovině uzavřených případů);
 - b. **rozhodnutí o protiprávním jednání bez uložení pokuty**, tj. orgány pro hospodářskou soutěž uložily subjektu přestat porušovat pravidla bez peněžní pokuty (několik z uzavřených případů);
 - c. **rozhodnutí o závazcích**, tj. orgány pro hospodářskou soutěž nerozhodly, zda došlo k porušení pravidel, a přijaly rozhodnutí, které stanoví právní závaznost závazku nabídnutého šetřeným subjektem, čímž odstranily případné obavy (několik uzavřených případů);
 - d. **uzavření bez rozhodnutí**, tj. uzavření řízení orgány pro hospodářskou soutěž v průběhu předběžné fáze šetření v důsledku nedostatku důkazů (mezi tato šetření je třeba zařadit zamítnuté stížnosti), protože by bylo nutné neúměrné úsilí, aby bylo uneseno důkazní břemeno, nebo protože bylo nutné stanovit priority (zhruba polovina uzavřených případů).

3.6. Druhy šetřených forem porušení předpisů

Obrázek 1

Nejčastější formy porušení předpisů šetřené v období 01/2012–06/2017¹⁹

47. Evropské orgány pro hospodářskou soutěž šetřily **vertikální dohody** (38 % šetření ve sledovaném období), tj. dohody mezi subjekty působícími na různých úrovních produkce. Vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž šetřily například dohody mezi zpracovateli a maloobchodníky, které stanovovaly minimální maloobchodní cenu, např. na **Slovensku** v jednom případě, který se týkal mléčných výrobků, a v **Bulharsku** ve třech případech, které se týkaly slunečnicového oleje. Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž v **Rakousku** uzavřel 23 šetření dohod mezi zpracovateli a maloobchodníky o minimálních maloobchodních cenách mléčných, masných a moučných výrobků. V některých dalších případech dospěly orgány pro hospodářskou soutěž k závěru, že porušení pravidel je nepravděpodobné, a šetření proto uzavřely. Například vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž v **Chorvatsku** zahájil šetření na základě stížnosti týkající se dohody mezi zástupci producentů mléka a zpracovatelů mléka, která se týkala výpočtu nákupní ceny mléka. Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž zjistil, že jednání a dohody o nákupních cenách mléka nejsou podle pravidel hospodářské soutěže považovány za problematické.
48. Evropské orgány pro hospodářskou soutěž šetřily **horizontální dohody**, tj. dohody mezi dvěma nebo více skutečnými či potenciálními konkurenty (38 %), např. dohody mezi producenty stanovující cenu zemědělského produktu. Například v šetření z moci úřední zjistil vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž na **Kypru**, že zemědělské sdružení organizací producentů porušilo pravidla hospodářské

¹⁹ Celkový počet šetření vedených orgány pro hospodářskou soutěž neodpovídá počtu případů nejčastěji zjištěných porušení předpisů, protože některá šetření zahrnují více než jeden druh přestupku (například vertikální a horizontální dohoda).

soutěže, neboť uzavřelo se zemědělci, členy svého sdružení, dohody o distribuci syrového kravského mléka, které zahrnovaly konkrétní podmínky pro stanovení ceny syrového mléka. V jiných dalších případech dospěly orgány pro hospodářskou soutěž k závěru, že porušení pravidel je nepravděpodobné, a šetření proto uzavřely. Například vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž v **Polsku** uzavřel pro nedostatek důkazů své šetření stížnosti, že současné a relativně rychlé změny cen (zejména snížení) průmyslových jablek vykoupených zpracovateli byly důsledkem dohody o cenách.

49. Orgány pro hospodářskou soutěž rovněž šetřily dohody, které byly **vertikální i horizontální**, protože zahrnovaly několik úrovní dodavatelského řetězce a na každé úrovni zahrnovaly několik konkurentů, ne-li všechny konkurenty. Například v roce 2015 zkoumala **Evropská komise** z moci úřední dohody, které byly podle veřejného oznámení vnitrostátních sdružení zemědělských producentů uzavřeny s vnitrostátními sdruženími zpracovatelů a vnitrostátními sdruženími maloobchodníků ve **Francii**. Cílem těchto dohod bylo zvýšení ceny některých mléčných a masných výrobků a vyloučení dodávek od producentů z jiných členských států, neboť maloobchodníci se zavázali nakupovat 100 % příslušných výrobků ve Francii. Zásah Komise zajistil, že regály francouzských supermarketů nebyly vyhrazeny pouze pro francouzské výrobky, čímž zabránil škodlivému cyklu odplaty pro všechny zemědělce na vnitřním trhu a případy byly uzavřeny. Podobné dohody šetřilo několik vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž.
50. Orgány pro hospodářskou soutěž dále šetřily potenciální **zneužívající jednání ze strany dominantních hospodářských subjektů (24 %)**. Tato zneužití zahrnovala zejména strategie na vyloučení konkurence, jako jsou závazky exkluzivity, závazky minimálního odběru, odmítnutí dodávek a tzv. zneužívání s cílem vykořisťovat, například neodůvodněné smluvní povinnosti. V některých případech vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž zjistily, že dominantní společnosti zneužívají svého dominantního postavení, například tím, že odmítají dodávat své výrobky některým odběratelům. V jednom případě v roce 2012, který vycházel ze stížnosti, navrhl vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž ve **Finsku** pokutu mlékárenskému družstvu za zneužívání jeho dominantního postavení, protože družstvo prodávalo čerstvé mléko za uměle nízké ceny. Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž zjistil, že motivací družstva pro nízké ceny bylo vytlačit z trhu všechny ostatní zpracovatele včetně malých mlékáren, aby se dominantní zpracovatel stal jediným zpracovatelem mléka na trhu – což by mu potom umožnilo opět ceny zvýšit.
51. Všechny případy zneužívajícího jednání ze strany dominantních hospodářských subjektů zjištěné orgány pro hospodářskou soutěž se týkají odvětví mléka a mléčných výrobků.
52. Někdy byly případy uzavřeny pro nedostatek důkazů. Například vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž ve **Švédsku** uzavřel pro nedostatek důkazů šetření, které se

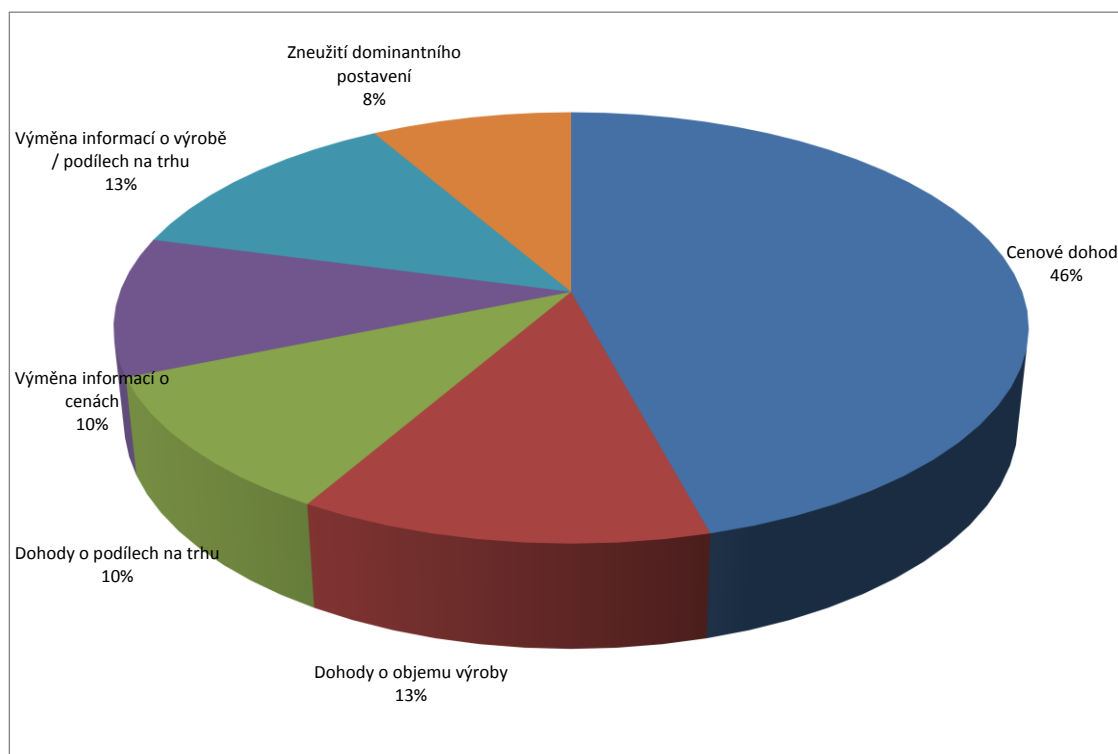
týkalo stížnosti, že dominantní společnost platí maloobchodníkům, aby neprodávali výrobky konkurentů.

3.7. Druhy zjištěných porušení předpisů

53. Druhy porušení pravidel, které zjistily orgány pro hospodářskou soutěž, lze rozdělit takto: **dohody o cenách (46 %)**, **dohody o objemu výroby (13 %)**, **výměna informací o výrobě, podílech na trhu a zákaznících (13 %)**, **dohody o rozdělení trhů (10 %)**, **výměna informací o cenách (10 %)**, **zneužití dominantního postavení zahrnující strategie na vytlačení konkurentů, například predátorské ceny, slevy vylučující konkurenci, nadměrné a nepřiměřené ceny (8 %)**. V řadě případů zjistily orgány pro hospodářskou soutěž, že došlo k několika porušením pravidel současně.

Obrázek 2

Nejčastější formy porušení předpisů zjištěné orgány pro hospodářskou soutěž v období 01/2012–06/2017

3.8. Konzultace a sledování

54. Orgány pro hospodářskou soutěž dále poskytují poradenství o uplatňování pravidel hospodářské soutěže. Ve sledovaném období obdržely 46 **žádostí o konzultaci** v odvětví zemědělství. Žádosti o konzultaci přicházejí od hospodářských subjektů, ale také od úřadů, například ohledně nových právních předpisů.

55. Důležitou součástí práce vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž je také dohled. Ve sledovaném období vykonávaly vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž **dohledovou a související činnost v 53 případech** týkajících se uplatňování

pravidel hospodářské soutěže v zemědělství. Tato práce obvykle zahrnuje odvětvová šetření, vydávání zpráv a právní podporu.